MELCHIOR WATHELET
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2016. szeptember 7.[1]

C-496/15. sz. ügy

Alphonse Eschenbrenner
kontra
Bundesagentur für Arbeit

(a Landessozialgericht Rheinland-Pfalz [rajna-vidék-pfalzi tartományi társadalombiztosítási bíróság, Németország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal — Munkavállalók szabad mozgása — EUMSZ 45. cikk — 492/2011/EU rendelet — 7. cikk — A hátrányos megkülönböztetés tilalmának elve — Határ menti ingázó munkavállaló, akit jövedelemadó fizetési kötelezettség terhel a lakóhelye szerinti tagállamban — 2008/94/EK irányelv — A foglalkoztatás helye szerinti tagállam által fizetett támogatás a munkáltató fizetésképtelensége esetén — Kiszámítási módozatok — A foglalkoztatás helye szerinti tagállam jövedelemadójának névleges figyelembevétele”

I – Bevezetés

1. A 2015. szeptember 22-én a Landessozialgericht Rheinland-Pfalz [rajna-vidék-pfalzi tartományi társadalombiztosítási bíróság, Németország] által a Bíróság Hivatalához benyújtott jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EUMSZ 45. cikk és a munkavállalók Unión belüli szabad mozgásáról szóló, 2011. április 5-i 492/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet[2] 7. cikkének értelmezésére irányul.

2. Ezt a kérelmet az Alphonse Eschenbrenner, Franciaországban lakóhellyel rendelkező francia állampolgár és a Bundesagentur für Arbeit (szövetségi munkaügyi hivatal, Németország; a továbbiakban: Hivatal) közötti peres eljárásban terjesztették elő. E jogvita az A. Eschenbrennert németországi munkáltatója fizetésképtelensége miatt megillető fizetésképtelenség esetén biztosított támogatás összegének meghatározása során a német jövedelemadó-hivatal általi névleges figyelembevételére vonatkozik.

1 — Eredeti nyelv: francia.

2 — HL 2011. L 141., 1. o.

II – Jogi háttér

A – A nemzetközi jog

3. A Francia Köztársaság és a Németországi Szövetségi Köztársaság között megkötött, a kettős adóztatás elkerüléséről, valamint a jövedelemadók, vagyonadók, továbbá a kölcsönös közigazgatási együttműködés és jogsegély szabályainak megállapításáról szóló, 1959. július 21-i párizsi egyezmény (a továbbiakban: a kettős adóztatás elkerüléséről szóló egyezmény) 13. cikke így rendelkezik:

„(1) A következő bekezdések rendelkezéseire figyelemmel, a munkavállalóként szerzett jövedelem csak abban a szerződő államban adóköteles, ahol a jövedelem forrását jelentő személyesen végzett tevékenységet kifejtik. […]

[…]

(5) a) [Az (1) bekezdéstől] eltérően, a szerződő állam határ menti területén munkát végző olyan személyek munkavállalóként szerzett jövedelme, akiknek az állandó lakóhelye egy másik szerződő állam határ menti területén van, ahová általában minden nap visszatérnek, csak ez utóbbi államban adóköteles;

[…]”

4. A kettős adóztatás elkerüléséről szóló ezen egyezmény 14. cikke előírja:

„(1) Azok az illetmények, munkabérek és hasonló juttatások, valamint nyugdíjak, amelyeket a szerződő államok valamelyike, egy tartomány vagy ezen állam vagy tartomány közjogi személye a másik állam területén lakó természetes személyeknek a közigazgatás, illetve fegyveres erők keretében nyújtott jelenlegi vagy korábbi szolgálatért folyósít, csak az előbbi államban adókötelesek.[…]

(2) Az (1) bekezdés első mondatának rendelkezései szintén alkalmazandók

1. a törvény alapján kifizetett társadalombiztosítási összegekre,

[…]”

B – Az uniós jog

1. A 492/2011 rendelet

5. A 492/2011 rendelet I., „Foglalkoztatás, egyenlő bánásmód és a munkavállalók családja” című fejezete, „Foglalkoztatás és egyenlő bánásmód” című 2. szakaszának 7. cikke így szól:

„(1) Valamely tagállamnak egy másik tagállam területén foglalkoztatott állampolgárát a foglalkoztatási és munkafeltételek tekintetében nem kezelhetik állampolgársága miatt a hazai állampolgároktól eltérő módon, különösen, ami a javadalmazást, a munkaviszony megszüntetését és munkanélkülivé válás esetén az újraelhelyezést vagy újrafoglalkoztatást illeti.

(2) Az említett munkavállaló a hazai munkavállalókkal azonos szociális és adókedvezményeket élvez.

[…]”

2. A 2008/94/EK irányelv

6. A munkáltató fizetésképtelensége esetén a munkavállalók védelméről szóló, 2008. október 22-i 2008/94/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv[3] 1. cikke így rendelkezik:

„(1) Ezen irányelvet a munkaszerződésből vagy munkaviszonyból származó, a 2. cikk (1) bekezdésének értelmében fizetésképtelen munkáltatókkal szembeni munkavállalói követelések esetén kell alkalmazni.

[…]”

7. Ezen irányelv 2. cikkének (1) bekezdése meghatározza azokat a feltételeket, amelyek esetén ugyanezen irányelv alkalmazásában a munkáltatót fizetésképtelennek kell tekinteni. E cikk (2) bekezdésének értelmében:

„Ezen irányelv nem sérti az egyes tagállamok jogszabályaiban szereplő »munkavállaló«, »munkáltató«, »díjazás«, »megszerzett jogosultság« és »jövőbeli jogosultság« kifejezések meghatározásait.

[…]”

8. A 2008/94 irányelv 3. cikke az alábbiak szerint rendelkezik:

„A tagállamok meghozzák a szükséges intézkedéseket annak biztosítására, hogy a 4. cikk hatálya alá tartozó garanciaintézetek [helyesen: a garanciaintézetek a 4. cikk sérelme nélkül] biztosítsák a munkavállalók munkaszerződésből vagy munkaviszonyokból származó, fennálló követeléseinek a kielégítését, és amennyiben a nemzeti jog ezt előírja, a végkielégítést is a munkaviszony megszűnése esetén.

A garanciaintézet által átvállalt követelések azok a fennálló fizetési követelések [helyesen: bérkövetelések], amelyek a tagállamok által meghatározott időpont előtti és/vagy – adott esetben – utáni időszakra vonatkoznak.”

9. A 2008/94 irányelv 4. cikke ekként rendelkezik:

„(1) A tagállamok korlátozhatják a garanciaintézetek 3. cikkben említett felelősségét [helyesen: fizetési kötelezettségét].

(2) Amennyiben a tagállamok élnek az (1) bekezdésben említett lehetőséggel, akkor meghatározzák annak az időszaknak a hosszát, amely alatt a garanciaintézet köteles kifizetni a fennálló követeléseket. Ez az időszak azonban nem lehet rövidebb, mint a 3. cikk második bekezdésében említett időpont előtt és/vagy után a munkaviszony utolsó három hónapjára járó fizetési igényre [helyesen: díjazásra] vonatkozó időszak.

[…]

(3) A tagállamok felső határt állapíthatnak meg a garanciaintézet által teljesítendő kifizetésekre. Ezek a felső határok nem lehetnek alacsonyabb mértékűek, mint amely szociálisan összeegyeztethető ezen irányelv szociális céljával.

[…]”

3 — HL 2008. L 283., 36. o.

C – A német jog

10. A jövedelemadóról szóló törvény (Einkommensteuergesetz) 3. §-a szerint:

„Adókötelezettség alóli mentességet élvez […]

2. […]

b) fizetésképtelenség esetén biztosított támogatás […]”

11. A német szociális törvénykönyv (Sozialgesetzbuch, SGB) a következőképpen rendelkezik a III. könyve (a továbbiakban: SGB III) 165. §-ának (1) bekezdésében:

„A munkavállalók fizetésképtelenség esetén biztosított támogatásra jogosultak, ha belföldön foglalkoztatták őket, és fizetésképtelenség esetén a munkaviszony megelőző három hónapja tekintetében még van munkabér-követelésük. […]”

12. Az SGB III „Összeg” című 167. §-a a következőképpen rendelkezik:

„(1) A nettó jövedelem erejéig kifizetett fizetésképtelenség esetén biztosított támogatást úgy számítják ki, hogy a hozzájárulás havi plafonjára (a SGB III 341. §-ának (4) bekezdése) korlátozott bruttó jövedelmet csökkentik a törvényben meghatározott levonásokkal.

(2) Amennyiben a munkavállalót

[…]2. belföldön nem terheli jövedelemadó-fizetési kötelezettség, és a fizetésképtelenség esetén biztosított támogatás a munkavállalóra vonatkozó rendelkezések értelmében nem adóköteles, munkabéréből le kell vonni azt a jövedelemadót, amelyet a munkavállaló belföldi jövedelemadó-fizetési kötelezettsége esetén vonnának le e munkabérből.”

13. Az SGB III „Engedményezés” című 169. §-ának első mondata szerint:

„Fizetésképtelenség esetén biztosított támogatás igénylése esetén a fizetésképtelenség esetén biztosított támogatáshoz való jogot megalapozó munkabér-követeléseket engedményezik a [Hivatalra].”

III – Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

14. A. Eschenbrenner francia állampolgár és Franciaországban rendelkezik lakóhellyel. 1996 óta dolgozik egy németországi vállalkozásnál, a kettős adóztatás elkerüléséről szóló egyezmény értelmében vett határ menti ingázó munkavállalóként. Következésképpen a Németországban kapott jövedelmei után Franciaországban adózik.

15. 2012. június 29-én A. Eschenbrenner munkáltatója bejelentette fizetésképtelenségét.

16. A. Eschenbrenner bérét és a juttatásait 2012 márciusáig teljes mértékben kifizették. Az ideiglenes felszámoló előzetes elszámolás útján 3550,24 euró összegű munkabért fizetett A. Eschenbrennernek a 2012. április 1-je és 2012. június 28. közötti időszakra. A felszámoló által kiállított fizetésképtelenség esetén biztosított támogatásról szóló igazolás értelmében, A. Eschenbrennert az említett időszak

tekintetében összesen 5571,88 euró illette meg.[4]

17. 2012. július 13-án A. Eschenbrenner fizetésképtelenség esetén biztosított támogatás iránti kérelmet terjesztett elő. A 2012. július 18-i határozat összesen 356,77 euró összegű fizetésképtelenség esetén biztosított támogatást állapított meg részére. A Hivatal a bruttó munkabérből levonta a társadalombiztosítási járulékokat, a 2012 áprilisában kifizetett előleget, az ideiglenes felszámoló általi előzetes elszámolás összegét, valamint a német szabályozás szerinti névleges jövedelemadót.

18. A. Eschenbrenner a határozattal szemben benyújtott panaszában azzal érvelt, hogy a névleges jövedelemadó levonása ellentétes az uniós joggal, mivel ő Németországban nem adóköteles. A Hivatal a 2012. szeptember 18-i határozatával elutasította a panaszt, mivel a hatályos német szabályozás értelmében helyesen került kiszámításra a támogatás összege.

19. A. Eschenbrenner 2012. október 18-án keresetet terjesztett elő először a Sozialgericht (társadalombiztosítási bíróság) előtt. Arra hivatkozott, hogy a fizetésképtelenség esetén biztosított támogatás az SGB III 167. §-a (2) bekezdésének 2. pontja szerinti kiszámítása sérti az EUMSZ 45. cikket, mivel hátrányos a határ menti ingázó munkavállalóra nézve. A. Eschenbrenner szerint a német munkavállalók a korábbi nettó jövedelmük 100%-ának megfelelő összegű fizetésképtelenség esetén biztosított támogatást kapnak, míg a határ menti ingázó munkavállaló, akik szabály szerint Franciaországban adózik, egyértelműen alacsonyabb összeget kap a korábbi nettó jövedelménél, ez a Németországban hatályos adó névleges figyelembevétele miatt van így, mivel ez lényegesen magasabb a Franciaországban alkalmazottnál.

20. A Sozialgericht (társadalombiztosítási bíróság) 2013. október 16-i ítéletével elutasította a keresetet. A. Eschenbrenner a kérdést előterjesztő bíróság előtt 2013. december 9-én fellebbezést nyújtott be ezen ítélet ellen.

21. A kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy a fizetésképtelenség esetén biztosított támogatás összegének főszabály szerint meg kell egyeznie a nettó munkabérrel. Márpedig az SGB III 167. §-a (2) bekezdésének 2. pontja szerinti számítási módot alkalmazva ez a határ menti ingázó munkavállalóknak biztosított támogatás éppen, hogy nem tenné lehetővé a korábbi nettó jövedelmük kompenzálását. Rámutat, hogy a 2004. szeptember 16-i Merida-ítéletben (C-400/02, EU:C:2004:537) és a 2012. június 28-i Erny-ítéletben (C-172/11, EU:C:2012:399) a Bíróság úgy ítélte meg, hogy a németországi jövedelemadó névleges levonásának számításánál közvetett hátrányos megkülönböztetést valósít meg egyrészt a németországi szövetséges erők volt polgári alkalmazottai számára fizetett átmeneti kiegészítő támogatás összege, másrészt a részmunkaidőben dolgozó munkavállalók számára fizetett kiegészítések összege.

22. Ugyanakkor a kérdést előterjesztő bíróság rámutat arra, hogy ez e két ügyben szereplő helyzettől eltérően az SGB III 167. §-a (2) bekezdésének 2. pontjából ténylegesen nem következik kettős adóztatás, mivel a jelen ügyben az egyetlen Németországban fizetendő adót névlegesen veszik figyelembe a fizetésképtelenség esetén biztosított támogatás számításánál.

23. A kérdést előterjesztő bíróságnak kétségei vannak afelől, hogy megfelel-e az uniós jognak a Sozialgericht (társadalombiztosítási bíróság) azon értelmezése, mely szerint a fizetésképtelenség esetén biztosított támogatásra jogosultak megőrzik munkáltatójukkal szembeni követelésüket a bruttó munkabérükre eső adórész tekintetében. Ugyanis még ha meg is őrizné a határ menti ingázó munkavállaló a munkáltatójával szembeni követelését, több erőfeszítésre lenne szükség a részéről, és

4 — 1094,57 euró társadalombiztosítási járulék, vagyis (2012 áprilisára 379,11 euró; májusára 371,23 euró; júniusára 344,23 euró) a jelzett összegből levonásra került. A. Eschenbrenner emellett április hónapra előlegként, költségszámla alapján kapott 36,90 eurót, amely összeget már magában foglalta az 5571,88 euró.

összességében kevésbé lenne védett, mint a német munkavállaló, mivel a kérdést előterjesztő bíróság szerint valószínű, hogy követelését nem elégítenék ki a felszámolási eljárásban. A kérdést előterjesztő bíróság utal arra, hogy az effajta értelmezés ellentétes lehet a 2008/94 irányelvvel, amely főszabály szerint a meg nem fizetett munkabér-követelések teljes kompenzációjáról rendelkezik.

24. E körülmények között a Landessozialgericht Rheinland-Pfalz (rajna-vidék-pfalzi tartományi társadalombiztosítási bíróság) felfüggesztette az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

„1) Összeegyeztethető-e az Európai Unió elsődleges és/vagy másodlagos jogának rendelkezéseivel [különösen az EUMSZ 45. cikkel és a 492/2011 rendelet 7. cikkével] az, hogy annak az először Németországban foglalkoztatott munkavállalónak az esetében, aki valamely másik tagállamban rendelkezik lakóhellyel, akit belföldön nem terhel jövedelemadó-fizetési kötelezettség, és akinek esetében a fizetésképtelenség esetén biztosított támogatás a rá vonatkozó rendelkezések értelmében nem adóköteles, a munkáltatója fizetésképtelensége esetén a fizetésképtelenség esetén biztosított – őt megillető – támogatás kiszámítása során irányadó munkabérre névlegesen felszámítják azt az adót, amelyet belföldi jövedelemadó-fizetési kötelezettség esetén levonnának a munkabérből, ha a munkáltatóval szemben már nem érvényesítheti a fennmaradó bruttó jövedelme iránti [követelését]?

2) Az első kérdésre adandó nemleges válasz esetén fennáll-e az Európai Unió elsődleges és/vagy másodlagos jogának rendelkezéseivel való összeegyeztethetőség akkor, ha a munkavállaló az említett helyzetben továbbra is érvényesítheti a fennmaradó bruttó jövedelme iránti [követelését]?”

IV – A Bíróság előtti eljárás

25. A német kormány és az Európai Bizottság nyújtott be írásbeli észrevételeket. Az előbbiek szóbeli észrevételeket terjesztettek elő a 2016. július 7-i tárgyaláson.

V – Elemzés

26. Álláspontom szerint együttesen vizsgálandó kérdéseivel a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kívánja megtudni, hogy az EUMSZ 45. cikk (2) bekezdését és a 492/2011 rendelet 7. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy azokkal ellentétes az SGB III 167. §-a (2) bekezdésének 2. pontjához hasonló nemzeti szabályozás, amely, szemben a németországi jövedelemadó fizetésre kötelezett munkavállalók esetében fennálló helyzettel,[5] nem biztosítja azon határ menti ingázó munkavállalók számára, akiket Németországban nem terhel jövedelemadó-fizetési kötelezettség, és akiknek esetében a fizetésképtelenség esetén biztosított támogatás Franciaországban nem adóköteles, hogy a fizetésképtelenség esetén biztosított támogatás megegyezzen a korábbi nettó jövedelmükkel.

27. A kérdést előterjesztő bíróság azt a kérdést is felteszi, hogy hatással van-e az ügy kimenetelére az, hogy a határ menti ingázó munkavállalónak van-e lehetősége érvényesíteni a munkáltatóval szemben a fennmaradó bruttó jövedelme iránti követelését.

A – Előzetes észrevételek

28. A Hivatal által A. Eschenbrennernek fizetett fizetésképtelenség esetén biztosított támogatás a munkaviszonyból származó munkavállalói követelésekhez kapcsolódik, a 2012. április 1-jétől június 28-ig terjedő időszakban, azaz három hónapig.

5 — Lásd az SGB III 167. §-ának (1) bekezdését.

29. A Bíróság előtti ügyiratból kitűnik, hogy az SGB III 167. §-a (1) bekezdésének megfelelően, a fizetésképtelenség esetén biztosított támogatást a munkavállaló nettó jövedelmének megfelelően fizetik ki, amely megfelel a Németországban alkalmazandó jövedelemadóval csökkentett bruttó jövedelemének.[6]

30. Márpedig, az SGB III 167. §-a (2) bekezdése 2. pontjának[7] megfelelően, az A. Eschenbrennerhez hasonló helyzetben lévő határ menti ingázó munkavállaló esetében, akit Németországban nem terhel jövedelemadó-fizetési kötelezettség, és akinek esetében a Franciaországban alkalmazandó hatályos rendelkezések alapján a fizetésképtelenség esetén biztosított támogatás nem adóköteles, ezt a támogatást névlegesen csökkentik a Németországban alkalmazott jövedelemadóval.

31. Ebből az következik, hogy bár a szóban forgó határ menti ingázó munkavállalók azonos helyzetben vannak a Németországban jövedelemadó-fizetésre kötelezett munkavállalókkal a fizetésképtelenség esetén biztosított támogatás *összegét* illetően, a Németországban adóköteles munkavállalókkal szemben nem kapnak a korábbi nettó jövedelmükkel egyező fizetésképtelenség esetén biztosított támogatást.

32. A kapott támogatás tehát nem teszi lehetővé az A. Eschenbrennerhez hasonló helyzetben lévő határ menti ingázó munkavállaló számára a korábbi nettó jövedelmének kompenzációját, mivel a Németországban alkalmazandó jövedelemadónak megfelelő névleges rész magasabb, mint a korábban[8] Franciaországban alkalmazott jövedelemadó, a kettős adóztatás elkerüléséről szóló egyezménynek megfelelően.

B – A kettős adóztatás hiánya és a Németországi Szövetségi Köztársaság adóztatási joghatósága

33. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből az következik, hogy egyrészt a fizetésképtelenség esetén biztosított támogatás kettős adóztatását megelőző intézkedéseket vezettek be a német jogrendben, a kettős adóztatás elkerüléséről szóló egyezmény 14. cikke (2) bekezdésének 1. pontja révén, amely arról rendelkezik, hogy az A. Eschenbrennerhez hasonló helyzetben lévő határ menti ingázó munkavállalók számára fizetésképtelenség esetén biztosított támogatás megadóztatásának joga kizárólag a Németországi Szövetségi Köztársaságot illeti meg, és hogy másrészt az SGB III 167. §-a (2) bekezdésének 2. pontja[9] nem idézi elő jobban a tényleges kettős adóztatás veszélyét.

34. Tekintettel a kettős adóztatás hiányára, a kérdést előterjesztő bíróság azt vizsgálja, hogy a szóban forgó nemzeti szabályozás az EUMSZ 45. cikk (2) bekezdésével és a 492/2011 rendelet 7. cikkével összeegyeztethetetlen hátrányos megkülönböztetéssel járó intézkedésnek minősül-e.

6 — Az SGB III 341. §-ának (4) bekezdésében szereplő hozzájárulás havi plafonjáig. Nekem nem úgy tűnik, hogy ez a felső határ szerepelne az alapügyben.

7 — A német kormány szerint ez a rendelkezés az SGB III 167. §-ának (1) bekezdése alóli kivételt képez.

8 — Vagyis a munkáltatója fizetésképtelensége előtt.

9 — Megjegyzendő, hogy az SGB III 167. §-a (2) bekezdésének 2. pontja, amely többek között rendelkezik a névleges adók levonásáról, nem szerepel az adózás rendjéről szóló német törvénykönyvben.

35. A 2004. szeptember 16-i Merida-ítélet (C-400/02, EU:C:2004:537, 37. pont) [10] és a 2012. június 28-i Erny-ítélet (C-172/11, EU:C:2012:399) [11] alapjául szolgáló ügyekben ugyanis a Bíróság okfejtése legalább részben azon a tényen alapult, hogy a határ menti ingázó munkavállaló ki van téve a kettős adóztatás kockázatának.

36. Az állandó ítélkezési gyakorlat alapján, az uniós jog egységesítésére, illetve összehangolására irányuló intézkedések hiányában a tagállamok továbbra is jogosultak egyezményekben vagy egyoldalúan meghatározni adóztatási joghatóságuk megosztásának szempontjait, különösen a kettős adóztatás elkerülése érdekében. A tagállamok feladata meghozni a kettős adóztatást eredményező helyzetek megakadályozásához szükséges intézkedéseket, többek között a nemzetközi adóügyi gyakorlatban követett szempontok alkalmazásával. [12]

37. Következésképpen úgy vélem, hogy nem lehet megkérdőjelezni a Németországi Szövetségi Köztársaság arra vonatkozó jogát, hogy az A. Eschenbrennerhez hasonló helyzetben lévő határ menti ingázó munkavállalók fizetésképtelenség esetén biztosított támogatását megadóztassa, a kettős adóztatás elkerüléséről szóló egyezménynek és a belső szabályozásnak megfelelően. [13] Ebből a következtetésből (és még inkább a tényből, hogy a jelen ügyben a kettős adóztatás elkerüléséről szóló egyezményt tiszteletben kell tartani, és nincsen kettős adóztatás) azonban nem következik automatikusan, hogy a német szabályozás megfelel az uniós jognak. [14]

C – Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés tárgyát képező, az uniós jogi rendelkezésekben foglalt hátrányos megkülönböztetés tilalmának elve

38. Az EUMSZ 45. cikk (2) bekezdése tiltja az állampolgárság alapján történő minden megkülönböztetést a tagállamok munkavállalói között a foglalkoztatás, a javadalmazás, valamint az egyéb munka- és foglalkoztatási feltételek tekintetében. A 492/2011 rendelet 7. cikkének (1) és (2) bekezdései csak az EUMSZ 45. cikk (2) bekezdésében foglalt hátrányos megkülönböztetés tilalma elvének különös kifejeződései az olyan különös területeken, mint a foglalkoztatás- és munkafeltételek, valamint a szociális kedvezmények biztosítása. Következésképpen a 492/2011 rendelet 7. cikkének (1) és (2) bekezdéseit ugyanúgy kell értelmezni, mint az EUMSZ 45. cikk (2) bekezdését. [15]

10 — Ebben az ügyben a Bíróság lényegében úgy döntött, hogy a hátrányos megkülönböztetés tilalmának elvével ellentétes az olyan, kollektív szerződésben meghatározott nemzeti szabályozás, amely szerint a – foglalkoztatás szerinti tagállam által elbocsátás esetén a munkavállaló részére folyósított – munkanélküliséggel kapcsolatos átmeneti kiegészítő támogatáshoz hasonló szociális ellátás összegét úgy számítják ki, hogy az említett támogatás alapjának meghatározásakor az ebben az államban fizetendő jövedelemadót névlegesen levonják, noha a kettős adóztatás elkerülése érdekében elfogadott egyezménynek megfelelően csak a munkavállalók lakóhelye szerinti tagállam adóztathatja az olyan munkavállalóknak adott illetményeket, munkabéreket és hasonló juttatásokat, akik nem a foglalkoztatás szerinti tagállamban laknak.

11 — A 2012. június 28-i Erny-ítélet (C-172/11, EU:C:2012:399) alapjául szolgáló ügyben a fokozatos nyugdíjazást megelőzően a munkáltató által fizetett kiegészítést úgy számították ki, hogy a foglalkoztatás helye szerinti tagállamban a munkavállaló által fizetett jövedelemadót névlegesen levonták e kiegészítés számítási alapjának meghatározásánál, míg a kettős adóztatás elkerüléséről szóló egyezmény szerint a határ menti ingázó munkavállalóknak fizetett analóg bérek, fizetések és juttatások adókötelesek voltak a lakóhelyük szerinti tagállamban. Ezen ítélet 45. pontjában a Bíróság úgy döntött, hogy: „a határ menti ingázó munkavállalók esetében a német jövedelemadó-kulcsok névleges alkalmazása megakadályozza, hogy a fizetett összeg megfeleljen körülbelül a korábban egy teljes munkaidős díjazás címén kapott nettó juttatás 85%-ának, szemben azzal a helyzettel, amelyben jelenleg általában a Németországban lakó munkavállalók vannak.”

12 — Lásd: 2011. december 8-i Banco Bilbao Vizcaya Argentaria ítélet (C-157/10, EU:C:2011:813, 28., 29., 31. pont és 32. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

13 — Lásd ebben az értelemben: 1998. május 121-i Gilly-ítélet (C-336/96, EU:C:1998:221, 30. pont).

14 — Egyébiránt kérdéses számomra, hogy a Németországi Szövetségi Köztársaság valóban rendelkezik-e adóztatási joghatósággal az A. Eschenbrennernek fizetendő fizetésképtelenség esetén biztosított támogatást illetően, mivel az Einkommensteuergesetz (a jövedelemadóról szóló törvény) 3. §-a 2. pontjának b) alpontja mentesíti ezt a támogatást minden adófizetési kötelezettség alól, valamint a névleges adólevonás valójában arra irányulhat, hogy a jogosult ne kapjon azon nettó jövedelménél többet, amelyet akkor kapott volna, ha a munkáltatója nem vált volna fizetésképtelenné, még ha a német kormány nem is ismerte ezt el a tárgyaláson. Egyébként paradox levonni az adóköteles, de Németországban adómentes támogatásból a Németországban hatályban lévő jövedelemadóval (valójában az adóalany személyes és családi helyzetének megfelelő lehetséges levonások nélküli általános kulccsal) megegyező összeget, míg adott esetben a munkabér adóköteles lenne Franciaországban!

15 — Lásd: 2013. június 20-i Giersch és társai ítélet (C-20/12, EU:C:2013:411, 35. pont); 2013. december 5-i Zentralbetriebsrat der gemeinnützigen Salzburger Landeskliniken ítélet (C-514/12, EU:C:2013:799, 23. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

39. Az EUMSZ 45. cikk (2) bekezdésében, csakúgy, mint a 492/2011 rendelet 7. cikkében foglalt, egyenlő bánásmódra vonatkozó szabály nem csupán az állampolgárság alapján történő nyílt megkülönböztetést tiltja, hanem a megkülönböztetés rejtett formáit is, amelyek egyéb megkülönböztető feltételek alkalmazásával gyakorlatilag ugyanarra az eredményre vezetnek. A nemzeti jog valamely rendelkezése, még ha állampolgárság szerinti különbségtétel nélkül alkalmazandó is, közvetetten hátrányosan megkülönböztetőnek tekintendő – kivéve, ha azt objektív okok igazolják, és arányos az elérni kívánt céllal –, amennyiben jellegénél fogva inkább a migráns munkavállalókat érintheti, mint a belföldi munkavállalókat, és következésképpen fennáll annak a veszélye, hogy különösen az előbbieket hozza hátrányosabb helyzetbe.[16] Ahhoz, hogy valamely intézkedést közvetetten hátrányosan megkülönböztetőnek lehessen minősíteni, nem szükséges, hogy az összes belföldi állampolgárt előnyben részesítse, vagy kizárólag más tagállamok állampolgárait érintse hátrányosan, a belföldi állampolgárokat kivéve.[17]

40. Emellett a hátrányos megkülönböztetés tilalmának elve megköveteli, hogy az összehasonlítható helyzeteket ne kezeljék eltérően, és az eltérő helyzeteket ne kezeljék ugyanúgy.[18]

41. Megjegyzendő, hogy a kérdést előterjesztő bíróság nem határoz egyértelműen azon kérdésről, hogy a fizetésképtelenség esetén biztosított támogatás a 492/2011 rendelet 7. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „javadalmazás”, vagy ugyanezen rendelet 7. cikkének (2) bekezdése értelmében vett „szociális kedvezmény”.[19] Ugyanakkor tekintettel arra, hogy e bíróság szerint, és a kettős adóztatás elkerüléséről szóló egyezmény 14. cikke (2) bekezdése 1. pontjának megfelelően, a fizetésképtelenség esetén biztosított támogatás adóköteles az azt nyújtó országban,[20] véleményem szerint ebből lehet arra következtetni, hogy e bíróság szerint e támogatást „törvényen alapuló társadalombiztosítás alapján” fizetik, és az szociális kedvezménynek tekintendő. Utalok arra is, hogy a német kormány észrevételeiben azt állította, hogy a fizetésképtelenség esetén biztosított támogatás a foglalkoztatás elősegítése érdekében kifizetett szociális kedvezmény.

42. Mindenesetre, ahogyan arra a Bizottság írásbeli észrevételeiben rámutat, lényegtelen, hogy a fizetésképtelenség esetén biztosított támogatás a 492/2011 rendelet 7. cikke (1) és (2) bekezdésének hatálya alá tartozik-e, mivel ez a két rendelkezés az EUMSZ 45. cikk (2) bekezdésében foglalt egyenlő bánásmód elvét alkalmazza.

43. Az EUMSZ 45. cikken és a 492/2011 rendelet 7. cikkén túl, álláspontom szerint helyénvaló az okfejtésben kitérni a 2008/94 irányelvre, még ha nem is kerül említésre az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekben.

D – A 2008/94 irányelv

44. Mivel a 2008/94 irányelv 3. cikkében a munkavállalóknak fizetendő kielégítetlen követelések tekintetében fizetési kötelezettséget ír elő,[21] a kérdést előterjesztő bíróság által az A. Eschenbrennernek kifizetett fizetésképtelenség esetén biztosított támogatás kapcsán feltett hátrányos megkülönböztetésre vonatkozó kérdést az említett irányelv céljainak fényében kell mérlegelni.

45. E tekintetben a Bíróság hangsúlyozta, hogy a munkabérjellegű követelések megfizetése azok jellegénél fogva nagyon fontos az érintettek szempontjából.[22]

16 — Lásd: 2013. december 5-i Zentralbetriebsrat der gemeinnützigen Salzburger Landeskliniken ítélet (C-514/12, EU:C:2013:799, 25. és 26. pont).

17 — Lásd: 2012. június 28-i Erny-ítélet (C-172/11, EU:C:2012:399, 41. pont).

18 — Lásd: 2004. szeptember 16-i Merida-ítélet (C-400/02, EU:C:2004:537, 22. pont).

19 — A 2009. július 16-i Visciano-ítélet (C-69/08, EU:C:2009:468) 29. pontjában a Bíróság úgy határozott, hogy a nemzeti jog feladata az olyan követelések jogi jellegének meghatározása, mint az alapügy tárgyát képező követelések.

20 — Azaz a jelen ügyben Németországban.

21 — Lásd: 2011. február 10-i Andersson-ítélet (C-30/10, EU:C:2011:66, 22. pont).

22 — Lásd: 2009. július 16-i Visciano-ítélet (C-69/08, EU:C:2009:468, 44. pont).

46. Emellett a 2011. november 17-i Ardennen-ítéletben (C-435/10, EU:C.2011:751, 27. pont és 28. pont) a Bíróság úgy határozott, hogy a munkáltató fizetésképtelensége esetén a munkavállalók védelméről szóló, 1980. október 20-i, 80/987/EGK tanácsi irányelv[23] – amelynek rendelkezései lényegében megfelelnek a 2008/94 irányelv[24] rendelkezéseinek – célja az, hogy a munkáltató fizetésképtelensége esetén minden munkavállaló számára *minimális védelmet*[25] biztosítson európai uniós szinten, a munkaviszony és munkaszerződés megszűnése miatti, valamint a meghatározott időszakban kielégítetlenül maradt bérköveteléseik megfizetése révén. A 2008/94 irányelv 3. cikke e cél alapján írja elő, hogy a tagállamok kötelesek meghozni a szükséges intézkedéseket annak biztosítására, hogy a garanciaintézetek az említett irányelv 4. cikkének sérelme nélkül biztosítsák a munkavállalók hivatkozott fennálló követeléseinek a kielégítését.

47. A 2008/94 irányelv 4. cikke megadja a tagállamoknak a lehetőséget arra, hogy referencia-, vagy garancia-időszak és/vagy kifizetésekre vonatkozó felső határ meghatározásával korlátozzák a fizetési kötelezettséget.[26]

48. Következésképpen, a tagállamoknak a 2008/94 irányelv 4. cikkének (1) bekezdése szerint lehetőségük van adott, az említett irányelv 4. cikke (2) bekezdésének szabályai szerint meghatározott időszakra korlátozni a fizetési kötelezettséget.[27] E tekintetben a Bíróság előtt lévő ügyiratból kitűnik, hogy a fizetésképtelenség esetén biztosított támogatás a munkaviszonyt megelőző három hónapra vonatkozik, az SGB III 165. §-a (1) bekezdésének megfelelően.

49. Emellett a 2008/94 irányelv 4. cikke (3) bekezdésének első albekezdése rendelkezik a tagállamok azon lehetőségéről, hogy a munkavállalóknak ki nem fizetett követelések biztosítása érdekében felső határt határozzanak meg annak érdekében, hogy elkerüljék az irányelv szociális célját meghaladó összegek kifizetését. Ugyanakkor a Bíróság is úgy döntött, hogy bár a tagállamoknak joguk van meghatározni a kielégítetlen követelések biztosításának felső határát, *e felső határ keretein belül biztosítaniuk kell a szóban forgó összes kielégítetlen követelés megfizetését.*[28]

50. Márpedig, noha a 2008/94 irányelv 3. cikke úgy rendelkezik, hogy a garanciaintézetek biztosítják a munkavállalók fennálló követeléseinek kielégítését, egyetértek a német kormány észrevételeivel, miszerint: „[a]zonban ezen irányelv egyáltalán nem rendelkezik a bruttó vagy nettó összeg kérdéséről és annak módjáról, hogy adott esetben milyen módon kell adójogi szempontból kezelni a fizetésképtelenség esetén biztosított támogatást”. A 2008/94 irányelv ugyanis nem szól a szóban forgó követelések adózásáról. Az uniós jog harmonizációja hiányában a tagállamoknak tehát joguk van megadóztatni vagy mentesíteni ez alól a munkavállalók fennálló követeléseinek megfelelő támogatást.

51. A Németországban lakóhellyel rendelkező munkavállalók esetében a kifizetett fizetésképtelenség esetén biztosított támogatás megfelel a nettó jövedelem összegének. Ebből az következik, hogy a fizetésképtelenség esetén az utóbbiak számára biztosított támogatás főszabály szerint megegyezik nettó munkabérük azon összegével, amelyet azelőtt aktív munkavállalóként kaptak. Következésképpen a kérdéses időszakra e munkavállalók nettó munkabére visszamenőleg visszaállítható, mivel megkapják korábbi nettó munkabérüket.

23 — HL 1980. L 283., 23. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 1. kötet, 217. o., a 2002. szeptember 23-i 2002/74/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL L 270., 10. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 4. kötet, 261. o.) módosítva.

24 — Ugyanis a 2011. február 10-i Andersson-ítélet (C-30/10, EU:C:2011:66) 20. pontjában a Bíróság úgy döntött, hogy a 2008/94 irányelv a 80/987 irányelvet kodifikálja, és lényegében ugyanazokat a rendelkezéseket tartalmazza, mint ez utóbbi.

25 — A 2008/94 irányelv (3) preambulumbekezdése úgy rendelkezik, hogy: „a munkáltató fizetésképtelensége esetén szükséges a munkavállalók védelméről rendelkezni, és számukra egy minimális szintű védelmet biztosítani, különösen a fennálló követelések kifizetésének biztosítása érdekében, mindeközben figyelembe véve a Közösségen belüli kiegyensúlyozott gazdasági és szociális fejlődés szükségességét. E célból a tagállamok kötelesek egy olyan intézetet létrehozni, amely szavatolja az érintett munkavállalók fennálló követeléseinek teljesítését.”

26 — Lásd ebben az értelemben: 2013. november 28-i Gomes Viana Novo és társai ítélet (C-309/12, EU.C:2013:774, 22. pont).

27 — Lásd: 1998. július 14-i Regeling-ítélet (C-125/97, EU:C:1998:358, 20. pont).

28 — Lásd: 2004. március 4-i Barsotti és társai ítélet (C-19/01, C-50/01 és C-84/01, EU:C:2004:119, 36. pont). Ebből következik, hogy a 2008/94 irányelv 4. cikkét megszorítóan kell értelmezni, az irányelv szociális céljának megfelelően, amely biztosítja *minden munkavállaló minimális védelmét*. Lásd még analógia útján: 1998. július 14-i Regeling-ítélet (C-125/97, EU:C:1998:358, 20. pont).

52. Ezzel szemben az A. Eschenbrennerhez hasonló helyzetben lévő határ menti ingázó munkavállalók esetében a fizetésképtelenség esetén biztosított támogatás meghatározása során a német jövedelemadó SGB III 167. §-ának (2) bekezdése 2. pontjának megfelelő névleges levonása nem teszi lehetővé azonos eredmény elérését. [29]

53. Ugyanis a német jövedelemadó névleges figyelembevétele kedvezőtlenül hat az A. Eschenbrennerhez hasonló helyzetben lévő határ menti ingázó munkavállalók helyzetére, és hátrányos helyzetbe hozza őket a Németországban lakóhellyel rendelkező munkavállalókhoz képest. Szemben ez utóbbiakkal, a határ menti ingázó munkavállalók nettó munkabére a kérdéses időszakra nem állítható helyre visszamenőlegesen. [30]

54. Úgy tűnik tehát, hogy a szóban forgó nemzeti szabályozás a határ menti ingázó munkavállalókat ugyanúgy kezeli, mint a Németországban lakóhellyel rendelkező munkavállalókat, miközben a helyzetük nem hasonlítható össze. [31] Munkáltatója fizetésképtelensége előtt A. Eschenbrenner ugyanis Franciaországban volt adóköteles, és több nettó jövedelemhez jutott, mint az azonos helyzetben lévő, de a Németországban lakóhellyel rendelkező munkavállaló.

55. A német kormány úgy véli, hogy az SGB III 167. §-a (2) bekezdésének 2. pontja nem érinti hátrányosan a migráns és határ menti ingázó munkavállalókat. E kormány szerint az egyes esetek sajátosságai, így többek között a különböző európai uniós tagállamokban az egyéni adómértékek alapján egy ilyen megkülönböztetés, eseti alapon, kedvező vagy kedvezőtlen hatással lehet a határ menti ingázó munkavállaló helyzetére, attól függően, hogy a német vagy más tagállam adója a magasabb adó.

56. Fontos hangsúlyozni, hogy azok a hátrányos, vagy akár kedvező következmények, amelyeket a tagállamok vonatkozó uniós szabályozás hiányában a tagállamok joghatóságának keretében meghatározott adókulcsai közötti különbségek eredményezhetnek, nem eredményezhetnek az uniós jog által tiltott hátrányos megkülönböztetést. [32]

57. Ugyanakkor, ha a lakóhellyel rendelkező munkavállaló részére a tagállam által kifizetett fizetésképtelenség esetén biztosított támogatás megfelel a korábbi nettó jövedelmének – következésképpen a munkáltató fizetésképtelensége előtti állapot helyreállítását célozza, ami megfelel a 2008/94 irányelv céljának –, akkor ennek a tagállamnak ugyanolyan bánásmódot kell biztosítania a határ menti ingázó munkavállalók számára. [33]

29 — Lásd analógia útján: 2004. szeptember 16-i Merida-ítélet (C-400/02, EU:C:2004:537, 28. pont).

30 — A Bizottság úgy véli, hogy visszaélésszerű az olyan levonások alkalmazása, amelyekre nem került volna sor, ha a munkáltató nem vált volna fizetésképtelenné.

31 — A német kormány ezzel szemben úgy véli, hogy a határ menti ingázó és a Németországban lakóhellyel rendelkező munkavállalók helyzete összehasonlítható.

32 — Lásd analógia útján: 1998. május 12-i Gilly-ítélet (C-336/96, EU:C:1998:221, 47–50. pont).

33 — E tekintetben utalok arra, hogy mivel a Németországi Szövetségi Köztársaság által a munkavállalónak fizetett fizetésképtelenség esetén biztosított támogatás a munkáltató fizetésképtelensége előtti nettó jövedelem visszaállítását célozza, e tagállamnak joga van ennek meghatározásakor, a határ menti ingázó munkavállaló bruttó jövedelméből levonni az ez utóbbi által korábban fizetett adók összegét. Következésképpen úgy vélem, hogy a Németországi Szövetségi Köztársaságnak joga van A. Eschenbrenner bruttó jövedelméből levonni az adók összegét, melyet ez utóbbi Franciaországban, a munkáltatója fizetésképtelenségének bejelentése előtt, ugyanezen jövedelemre fizetett.

58. Következésképpen a határ menti ingázó munkavállalók esetében a német jövedelemadó névleges alkalmazása akadályát képezi annak, hogy a fizetésképtelenség esetén biztosított támogatás összege megfeleljen a korábban kapott nettó jövedelem összegének, ellentétben a Németországban lakóhellyel rendelkező munkavállalók esetével,[34] és az EUMSZ 45. cikkel, valamint a 492/2011 rendelet 7. cikkével ellentétes hátrányos megkülönböztetést valósít meg.[35] [36]

59. Úgy vélem továbbá, hogy a szóban forgó nemzeti szabályozás a 2008/94 irányelv 3. cikkébe ütközik, mivel nem biztosítja az említett irányelv 4. cikkének (3) bekezdése szerint meghatározott felső határ keretei között a szóban forgó fennálló követelések teljes kielégítését. Ugyanis még ha nem is kérdőjelezhető meg, hogy a Németországi Szövetségi Köztársaságnak jogában áll megadóztatni az követelések alapján kifizetett támogatást, e jog gyakorlása azonban, a jelen ügyben a korábban alkalmazandó francia adónál magasabb német adó névleges levonása révén sérti a 2008/94 irányelv 3. cikkét és az említett irányelv szerinti minimális védelmi rendszert.

60. Ezenfelül, mivel a 2008/94 irányelv 3. cikkének megfelelően a fennálló követelések kifizetését *garanciaintézeteknek* kell biztosítaniuk, a Hivatalnak mind a lakóhellyel rendelkező munkavállalók, mind a határ menti ingázó munkavállalók számára biztosítania kell a nettó jövedelmük kifizetését. Ebből az következik, annak, hogy a fizetésképtelenség esetén biztosított támogatás jogosultja esetlegesen[37] megőrzi-e a munkáltatóval szemben fennálló követelést a bruttó munkabérre eső adó rész tekintetében, véleményem szerint nem lényeges, és nincs hatással az ügy kimenetelére.

VI – Végkövetkeztetések

61. A fentiekre tekintettel azt javaslom a Bíróságnak, hogy a következőképpen válaszoljon a Landessozialgericht Rheinland-Pfalz (rajna-vidék-pfalzi tartományi társadalombiztosítási bíróság) által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre:

Az EUMSZ 45. cikkel, a munkavállalók Unión belüli szabad mozgásáról szóló, 2011. április 5-i 492/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 7. cikkével és a munkáltató fizetésképtelensége esetén a munkavállalók védelméről szóló, 2008. október 22-i 2008/94 európai parlamenti és tanácsi irányelv 3. cikkével ellentétes az a nemzeti szabályozás, amely, szemben a szóban forgó tagállamban jövedelemadó fizetésre kötelezett munkavállalóknál fennálló helyzettel, nem biztosítja azon határ menti ingázó munkavállalók számára, akiket nem terhel jövedelemadó-fizetési kötelezettség ez utóbbi tagállamban, és akiknek esetében a fizetésképtelenség esetén biztosított támogatás egy másik tagállamban rájuk vonatkozó rendelkezések értelmében nem adóköteles, hogy a fizetésképtelenség esetén biztosított támogatás megegyezzen a korábbi nettó jövedelmükkel.

34 — Lásd analógia útján: a 2012. június 28-i Erny-ítélet (C-172/11, EU:C:2012:399, 45. pont).

35 — Megjegyzendő, hogy a kérdést előterjesztő bíróság nem hivatkozott e hátrányos megkülönböztetés egyetlen igazolására sem. Márpedig a német kormány úgy véli, hogy: „a más tagállam adójogi rendelkezéseinek alkalmazására vonatkozó kötelezettség, még ha közvetett is, elutasításról szóló határozatokat, valamint az adminisztratív terhek aránytalan növekedését vonhatná maga után.” Úgy gondolom, el kell utasítani ezeket az észrevételeket. Ugyanis a 2004. szeptember 16-i Merida-ítélet (C-400/02, EU:C:2004:537) 30. pontjában a Bíróság úgy döntött, hogy „ilyen indokok […] nem igazolhatják azt, hogy a Németországi Szövetségi Köztársaság figyelmen kívül hagyja az [EU-Szerződésből] eredő kötelezettségeit”. Lásd még: 2012. június 28-i Erny-ítélet (C-172/11, EU:C:2012:399, 48. pont), valamint analógia útján: 2014. június 19-i Specht és társai ítélet (C-501/12–C-506/12, C-540/12 és C-541/12, EU:C:2014:2005, 77. pont).

36 — Ez annál is inkább így van, mivel a fizetésképtelenség esetén biztosított támogatást nem adóztató német szabályozás célja, hogy biztosítsa, hogy a támogatás ne haladja meg azt, amit a jogosult munkabérként kapott volna. Lásd a jelen indítvány 14. lábjegyzetét. Ez megerősíti, hogy a Németországi Szövetségi Köztársaság névlegesen levonhatná az adót, melyet az érintettnek Franciaországban kellett volna fizetnie. Lásd a jelen indítvány 33. lábjegyzetét.

37 — Utalok arra, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből kitűnik, hogy a Bundesarbeitsgericht (szövetségi munkaügyi bíróság) kamarái megosztottak a kérdést illetően, hogy a határ menti ingázó munkavállaló valóban megőrzi-e a munkáltatójával szembeni követelését.